Ympäristövaliokunta
Eduskunta

HE 136/2924 vp sekä HE Valtion tukeman asuntotuotannon keskuksesta

Lausunto ARAsta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen päätös ARA-viraston lakkauttamisesta on osa kokonaisuutta, joka koskee asuntotuotannon valtiontuen tulevaisuutta. Tämän tulevaisuuden kannalta toinen keskeinen päätös koskee valtion asuntorahaston lakkauttamista. Päätökset tarkoittavat rakenteellisia muutoksia ja ovat poliittisesti merkittäviä.

Rahaston lakkauttaminen valmistellaan ensi vuoden aikana, ja rahasto sulautuu valtion talousarvioon vuoden 2026 alusta. ARAn toiminta itsenäisenä virastona päättyy jo kuluvan vuoden lopussa. Tehtävien tulisi siirtyä ja töiden jatkua ympäristöministeriössä 1.1.2025.

Kuntaliitto katsoo, että viraston nopea lakkauttaminen on riski sujuvan palvelun järjestämiselle. Liitto edellyttää, että hallitus huomioi erityisesti korkotukilain myöntämisvaltuuden korkean tason ja sen aiheuttaman työmäärän tavalla, joka mahdollistaa jouhevan lainan myöntämisen muutosprosessin läpiviennistä huolimatta.

Esitysluonnokseen ei sisälly ARAn tehtävien muutoksia, mutta niiden valmistelu jatkuu vuoden loppuun asti istuvassa valtiosihteeri Mika Nykäsen johtamassa työryhmässä. Tehtäviin ja toimintakäytäntöihin tulee siis mitä ilmeisemmin muutoksia.

Kuntaliitto pitää tärkeänä ARAn toimintakäytäntöjen uudistamista. Epäselväksi jää, käynnistyykö lakkautetun viraston tilalla ympäristöministeriössä aloittava uusi elin jo uudistetuin tehtävänkuvin ja toimintakäytännöin, vai muokataanko näitä hiljalleen käynnistymisen jälkeen.

ARAn lakkauttaminen tuo ratkaistavaksi operoinnin lisäksi myös kauaskantoisempia ja poliittisempia kysymyksiä. Yksi keskeisimmistä on Valtiokonttorin ja ARAn työnjako korkotukilainojen myöntämisessä ja hallinnoinnissa.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Valtiovarainministeriön alaisen Valtiokonttorin nykyistä suuremmalla roolilla korkotukilainojen myöntämisessä on perusteensa. Sosiaalinen asuntotuotanto ja vuokraustoiminta kytkeytyvät kuitenkin kiinteästi rakentamisen ja maankäytön kokonaisuuteen, jonka asiantuntijuus on ympäristöministeriössä.

Suurten päätösten yhteydessä kokonaiskuvaa tulee rakentaa useammasta näkökulmasta. **Poliittiset valinnat tulee perustella siten, että niistä hahmottuu hallituksen visio asuntopolitiikan tulevaisuudesta. Säästöiksi tai talouden tehostamiseksi puetut perusteet eivät riitä.**

Kuntien vuokrataloyhtiöiden kannalta asuntotuotannon valtiontuki on eksistentiaalinen kysymys. **Olennaista on valtiontuen jatkuvuuden varmistaminen** rahaston kolmenkymmenen vuoden taipaleen päättyessä. **Rahoituksen ja siihen liittyvien tehtävien ehjä kokonaisuus takaa parhaat mahdollisuudet sosiaalisen vuokraustoiminnan tulevaisuudelle.**

Lausunto esityksestä laiksi Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksesta

Hallitus esittää lakia Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksesta. Esitys uudesta keskuksesta säätää keskuksen tehtävistä yleisellä tasolla sekä sen johtamisesta ja ratkaisuvallasta.

Kuntaliitto yhtyy hallituksen käsitykseen lain tarpeellisuudesta. Keskus sijoitetaan ympäristöministeriöön, ja sen päätöksenteon eriyttäminen ministeriön päätöksenteosta on perusteltua lain tasolla. Säädöksellä pyritään johtaminen ja ratkaisuvalta kytkemään irti ministeriössä tapahtuvasta poliittisesta valmistelusta ja päätöksenteosta.

Laki luo edellytykset keskuksen päätöksenteon eriyttämiselle. Kuntaliitto korostaa säädöksen toimeenpanoa tavalla, joka toteuttaa lain tarkoituksen keskuksen toimintatapoihin ja johtamiskulttuuriin. Keskuksen legitiimisyys ja luottamuksen rakentaminen valtion rahoitusta käyttäviin vuokrataloyhtiöihin ja niiden omistajatahoihin on keskuksen onnistumisen ytimessä.

Laki Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksesta **säätää puitteet** keskuksen toiminnalle, jonka **tehtävät määrittyviä sisällöllisesti erityislakien kautta. Niistä keskeisin ja kunnille tärkein on korkotukilaki. Hallitus on käynnistänyt sitä koskevan uudistustyön.**

Tehtävien yliheitto ARAsta uudelle keskukselle tehdään ennen kuin keskuksen työtä olennaisesti ohjaavan korkotukilain uudistus ehditään valmistella. Etupainotteinen siirto ei tue hallittua siirtymää.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Nopea aikataulu on herättänyt kunnissa ja kuntayhtiöissä huolta siitä, hidastuuko korkotukilainojen myöntäminen ensi vuonna. On harmillista, että uudistus, jonka tulisi parantaa palvelutasoa, ei herätä toiveita paremmasta palvelutasosta vaan huolen entistä huonommasta. **Kuntaliitto katsoo, että uudistuksella tulisi luoda joustava ja luotettava toimintatapa, ja näin viedä korkotukilainan myöntämistä hallintolähtöisestä asiakaslähtöiseksi.** Tämän tavoitteen ei tule vesittyä aikataulusyistä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Laura Hassi
Erityisasiantuntija, asuminen